

Comparative Illustrations

Related
to the Articles
by
Bezalel Narkiss
and
Aliza Cohen-Mushlin

ציור 1 שקילת מחצית השקל ומשרתי האל. מחזור וורמס, כרך א.
 Fig. 1 The Weighing of sheqels and God's Servants. The Worms Mahzor, Vol. I, fol. 1v.

שְׁמֵרֵי
 אֶת־הַמִּשְׁכָּן
 וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ
 וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ
 וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ
 וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ
 וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ
 וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ
 וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ
 וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ

שְׁמֵרֵי אֶת־הַמִּשְׁכָּן
 וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ
 וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ
 וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ
 וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ
 וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ
 וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ
 וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ
 וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ
 וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ

לְכָל־רֹאשׁ־בַּיּוֹם־בְּרֹאשׁ־הַשָּׁבָעַת
 בְּשֶׁתֶּי אֲזַנְתָּ הַדָּוָשׁ מִן־הַיָּם לַפְּרֹשִׁי לְנִשְׂאָה עַל־מַלְאָכָי

צור 2 שקילת מחצית השקל ומרכבת האל מחזור לייפציג, פראנקוניה, 1300, לערך.

Fig. 2 The Weighing of sheqels and God's Chariot. The Leipzig Mahzor, Franconia, c. 1300. Leipzig, University Library, MS V. 1102, Vol. 1, fol. 31v.

צור 3 מאזניים בסימנו של חודש תשרי בין סמלי הזודיאק ושקילתן של הנשמות. כרך דרוון של המחזור הכפול.

Fig. 3 The Balance as the Zodiac Sign of Tishrei and Weighing of Souls. The Dresden Volume of the Double Mahzor, Dresden, Sächsische Landesbibliothek, MS A. 46a, fol. 133v (Photograph by M. Garel, Paris).

צור 4 שער הרחמים, מרכבת האל וכס המושפט הריק, בוך ברסלאו של המחזור הכמול.
 Fig. 4 Gates of Mercy, God's Chariot and the Empty Throne. The Breslau Volume of the Double *Mahzor*. Breslau, University Library, MS Or. I.1, fol. 89v (Photograph by M. Gardl, Paris).

צור 5 הזמן ובניו תלויים על ענפיו של עץ. תניך קלומיס, 1238.

Fig. 5 Haman and His Sons Hanging from the Branches of a Tree. The Kalonimos Bible of 1238. Breslau, University Library, MS M. 1106, fol. 301v (Photograph by M. Garel, Paris).

צור 6 אלעזר הכהן הגדול עומד לשחוט את הפרה האדומה. מחזור באמברג, 1279.
Fig. 6 El'azar, the High Priest, about to Slaughter the Red Heifer. The Bamberg Mahzor of 1279. New York, Jewish Theological Seminary of America, Mic. 4843, fol. 15v.

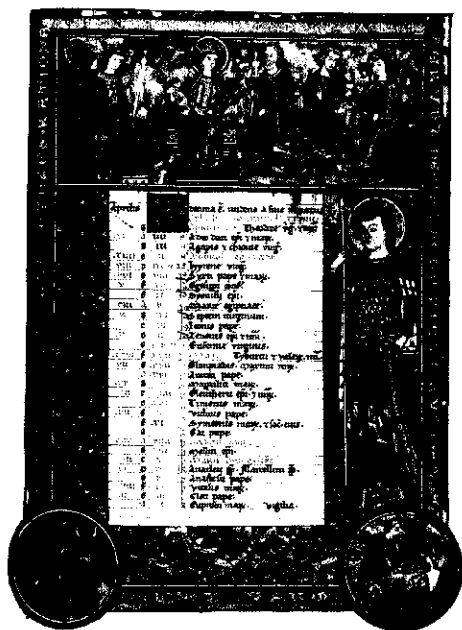

צויר 7 שולחן הסדר מעל לקשת. יום ראשון של פסח, מחזור וורמס. כרך א'.
 Fig. 7 The Seder Table above the Arch. First Day of Passover. The Worms Mahzor, Vol. I, fol. 48v.

Fig. 8 The Seder Table. The Birds' Heads Haggadah. Jerusalem, Israel Museum, MS 180/57, fol. 7r.

צויר 8 שולחן הסדר. הגדת ראשי הציפורים.

צויר 9 שור כסימנו של החדש מאי ועידור כמלאכת חודש אפריל. בלוח השנה שבספר תהלים של וירעבורג, 1240.
Fig. 9 Taurus as the Zodiac Sign of May and Digging as the Labour of the Month of April, in the Calendar of the Würzburg Psalter of c. 1240. Munich, Bayerische Staatsbibliothek, clm. 3900, fol. 3r.

צויר 10 משה מקבל את לוחות הברית חורק את דם הברית על בני ישראל. אפיית מצה לקרבן. דף פתיחה לשבועות במחזור לה'. 1260, לערך.
Fig. 10 Moses Receiving the Tablets of the Law, Sprinkling Blood over the Israelites and the Baking of a mazzah. Opening page to Shavu'ot in the Archibishop Laud Mahzor of c. 1260. Oxford, Bodleian Library, MS Laud Or. 321, fol. 127v.

צויר 11 יהודים מערצים כמותל די את המהרים מרוטנברג המעב בירושלים של מעלה. אילוסטראציה על פני עמוד שלם בהגדת ראשי הציפורים, פראנקניה, 1300, לערך.

Fig. 11 Jews Adoring the Maharam of Rothenburg in Heavenly Jerusalem. Full page illustration in the Birds' Heads Haggadah, Franconia, c. 1300. Jerusalem, Israel Museum, MS 180/57, fol. 47r.

צויר 12 משה נתן את לחות הברית. אילוסטראציה לשבתות בשולי העמוד במחזור ליפציג, 1325, לערך. Fig. 12 Moses Giving the Tablets of the Law. Marginal illustration to Shavu'ot in the Leipzig Mahzor of c. 1325. Leipzig, University Library, MS V. 1102, Vol. I, fol. 130v.

צויר 13 פרעה וחילו רודפים אחר בני ישראל. אילוסטראציה לטקסט בהגדת ראשי הציפורים. Fig. 13 Pharaoh and His Army Pursuing the Israelites. Text illustration to the Birds' Heads Haggadah. Jerusalem, Israel Museum, MS 180/57, fol. 24v.

ציור 14 סעודת הצדיקים בגן העדן. אילוסטרציה על פני עמוד שלם בסופו של תנ"ך האמברוזיאנה, אולם, 1238.
Fig. 14 Feast of the Righteous in Paradise. Full page illustration at the end of the Ambrosian Bible, U/hlm, 1238. Milano, Biblioteca Ambrosiana, MS B 32 inf., fol. 136r.

ציור 15 איוב עם אשתו וארבעת רעיו. לחזית פתיחה לספר איוב
בפירוש רש"י מווירצבורג, 1232/3, כרך ב'.

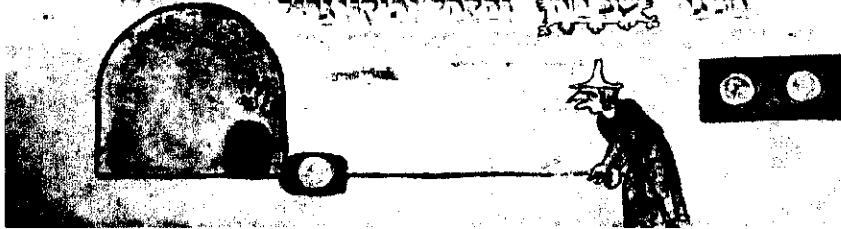
Fig. 15 Job with His Wife and Four Friends. An opening panel to the Book of Job from the Kashi Commentary from Würzburg, 1232/3. Munich, Bayerische Staatsbibliothek, Cod. Heb. 5, II, fol. 183r.

ציור 16 אהרון הכהן הגדול עומד להדליק את מנורת שבעת
הקנים. אילוסטרציה על פני עמוד שלם עשויה במיקרוגרפיה,
מחומש שלמה כהן, 1294.

Fig. 16 Aaron the High Priest about to Light the Seven Branches Menorah. Full page illustration in micrography from Shlomo Hacohen Pentateuch of 1294. Paris, Bibliothèque nationale, Hébr. 5, fol. 117v.

והפיצול והלז והדינא והנותר והטמא והשוחרט חוץ לזבן
 וחוף למקדמו נזק וחצו נזק ועשרים צה
 ובטקבלד פסולים וזרקו את רמז הניתנו למעלה שנתנו
 למטה והניתנו למטה שנתנו למעלה הניתנו בפנים שנתנו
 שנתנו בחוץ והניתנו בחוץ שנתנו בפנים והפסח והחטאת
 ששחטן שלא לשמן אם עלו לא ירדו
 כביאח
 כככת ובשטר לקניה כוהאטה שרה אחזה ושרה מקנה
 רשומות קמדיצות סתומות פתוחות נטריוקון קלות וחמורות
 אופרה נכרא כנולה ועצרה יזוב טכודראייה
 חגיגה שטיחה והקהל יזיקו צהל

ציור 17 אפיית מצה לקרבן. אילוסטרציה לשבעות במחזור הרמס, כך א.
 Fig. 17 Baking of a mazzah for Daily Sacrifice. Text illustration for Shavu'ot in the Worms Mahzor, Vol. 1, fol. 129r.

שני האותו הדינא משם
 למען חבא אותנו לתת
 לנו אתה צריך אשר נשבע
 לאבותינו

ציור 18 אפיית מצה לפסח. אילוסטרציה לטקסט בהגדת ראשי הציפורים.
 Fig. 18 Baking of the mazzah for Passover. Text illustration in the Birds' Heads Haggadah, Jerusalem, Israel Museum, MS 180/57, fol. 26r.

ציוור 19 משה מקבל את לוחות הברית, ובני ישראל מחזיקים בדים מגילות ובהן עשרת הדיברות. פתיחה לשבועות על פני עמוד שלם במחזור וורמס. כרך א.
 Fig. 19 Moses Receiving the Tablets of the Law and Israelites Holding Scrolls with the Ten Commandments. A full page opening for Shavu'ot in the Worms Mahzor, Vol. I, fol. 111r.

צויר 22 מלת-סיום מעוטרת בחומש שמחה. Oxford, Bodleian Library, MS Laud Or. 324, fol. 265r.

צוור 23 עמוד פתיחה מקושט במחזור באמברג, 1279.
 Fig. 23 Arched Opening Page to the Bamberg Mahzor of 1279. New York, Library of the Jewish Theological Seminary, Mic. 4813, fol. Iv.

צוור 24 עמוד פתיחה מקושט לסידור וורצבורג, 1304.
 Fig. 24 Arched Opening Page to the Würzburg Siddur of 1304. Oxford, Bodleian Library, MS Can. Or. 1, fol. Iv.

צוור 25 עמוד של לוח שנה מספר התהילים של וורצבורג, 1240. לערך.
 Fig. 25 A Calendar Page from the Würzburg Psalter of c. 1240. Munich, Bayerische Staatsbibliothek, clm. 3900, fol. 2r.

צוור 26 ישו בהדרו. דף פתיחה לספר הפרקופים מווירצבורג, 1220. לערך.
 Fig. 26 Christ in Majesty. Opening page to the Würzburg Pericope Book of c. 1220. Munich, Bayerische Staatsbibliothek, clm. 23256, fol. 1v.

vnde maniger slacht vnsen chanc:
 In dem dungen man haben sol.
 S chanc fuer ir wil phlegen wol.
 In dem man nibe spriche wirt:
 Der ander der man hat di leet.
 Daz man gubar rebe vnd wol.
 Der dritte der man vndy man sol.
 S wa an stauwe rebe vor.
 J her gebende nibe got.
 Vn stuch nibe ir stete schoene.
 J got getze ir an chroene.
 Wan schoene gebete vnd rebe got.
 D i chroene dar an stauwe vnt.
 J ch sag in dem ir got getze.
 G ag wih nimmer wesen stete.
 Chanc si nibe gebaren wol.
 Vn reden das bewisen sol.
 Vn schoene gebete bestige wirt.
 Nib boese rebe chroene nuffere.
 Etliche wirt von stauwe chroene.
 S wirt si gefart lob si er glichen.
 D v miz sich we hoh wart besoren.
 D v stouwen sich wif gefart.
 S i sin bede schonech sin.
 J wechert vnd stouwelet.
 Vn lug spot fuer deu ditz.
Har der ir mach nibe harenz sit.
 Wan der ir schalch der schulechaz.
 J m sit man demt wnder stet.
 D az ist der schre gebor.
 D az nimen hab der andern spot.
 Vn si wder weep noh man.

vnde von ir stime vnde von ir got.
 D az si ez lachen an rebe.
 S wes mir geschif an der sprache.
 D b ich an der weibe muß sprache.
 E 2 mal nibe duchen widerliche.
 D an ich vil got an wilech den.
 D an wirt an nimer weibe in.
 J ch den von stete gebaren.
 Vnde litz got an am.
 S wa an spot man genhe.
 Vn man verliche denet ir.
 J ch hazz schonech von zerlere.
 B ocher lere spot ist mir vniere.
 H an ich gewundt hilde wol.
 Vn ir man kay spoten si.
 S wa wol geiler der stomech sin.
 D er muß wiler den bochin gar.
 S wer stomech lere lob hat.
 D er mach wol von der bochin ir.
 J st nimen ston der rebe vor.
 D an duchen nibe den bochin got.
 Wan staz der stomech got gemt mach.
 D az mir sin der bochin slach.
 E wile lere niphabe wol.
Gis an got hantwarte sil.
 D ien dachen wilechsen gest.
 D er dan ere nimmer wif.
 D er dan der vil nime vil.
 D b do in gemt vernomen wil.
 D v halt diche gemt vernomen.
 D az von der wilechabe ist gemt.
 D az hant bedener verliche lere.

צור 27 האנשות של המדות הרעות. משמאל לימין: הכוב, היהודה העיומה והלגע המצביע על נעה.

Fig. 27 Fol. 4r: Personifications of three vices; from left to right: falsehood, naked boasting and mockery pointing to a maiden.

צור 28 בשוליים מימין: לשמאלו של המשורר עומדות שתי מידות רעות, ולמינו – מידה טובה הרורסת מידה רעה. בשוליים התחתונים: שליח המביא את הספר "האורח מאיטליה" אל הרמות המיועגות את השפה הגרמנית.

Fig. 28 Fol. 2r: In the right margin the poet flanked by two vices and a virtue treading on a vice. In the lower margin a courier bringing the book of "Der Welsche Gast" to the personification of the German language.

צור 29 הלומה השאפתני של שלוט לעתיד לבוא הכורע לפני רוב שהוא רוצה להרוג במו ידיו מאחוריו האיש ההורג את הדיב בפועל, ועידד וכלביו.

Fig. 29 Fol. 51v: A day dream of an ambitious would-be ruler who is kneeling, wishing to kill a bear single-handed. Behind him is the actual killer of the bear and a huntsman with dogs.

Alie chomen vnde ir wirt.
 Da uobent si hachen alle vil.
 Daz ir zornigen ite ze vil.
 In eber chumber wif di hirt.
 D er in ze chomer veder sturt.
 Er bringer di hirt tagerz nor.
 Doch wirt auch er ze ungerz vor.
 Daz wirt mit sinen herz langon.
 Er gebunden am hirt geungon.
 Er ungerz sticher der stete hirt.
 D man got ze wde mit sinen stiere.
 Das wif chone o dan it.
 Vnz in wert gedanch wirt.
 So blafert si ir bech si.
 Si hant genoch ge ragen da.
 Si wender hant si vnd ir hirt.
 Er ir grotzer stiche ze der sturt.
 S o chomer daz in wilechene.
 Vnd sagert von ir wilechen nire.
 S o hat der hirt vil gotz gebund.
 D v herchaft ist nibe zelnich.
 Wan sinanger swamter uf staz.
 Vnd alerfame gegertzen gar.
 So sprach er nimen stiere hirt.
 In ist sin stete hant wirt.
 S en chameer chenech sin.
 Er hat wu an nibe am chirt.
 Ten waz an daz wilechene ist.
 Nach dem er waz so lange wirt.
 D er eber mit sinen zenden lant.
 Gertst wol vor seine gedanch.
 In hat alerbe die er gebende.

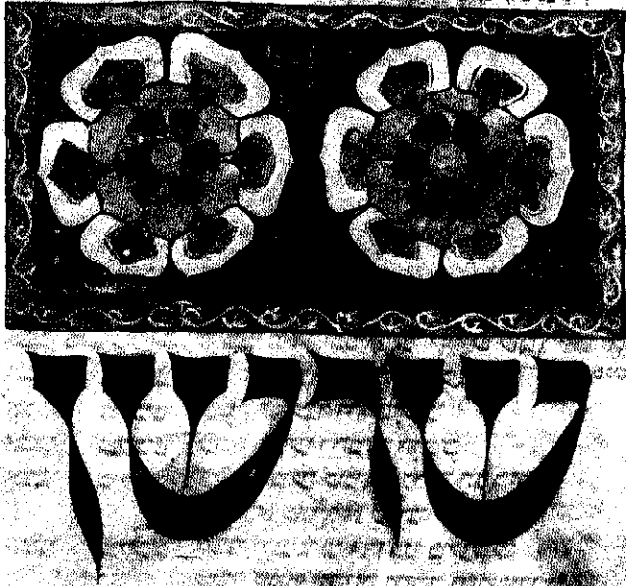
Fig. 30 Gates of Mercy. The Worms Mahzor, Vol. II, fol. 78r.

ציור 30 שערי הרחמים. מחזור ורמס, ברך ב.

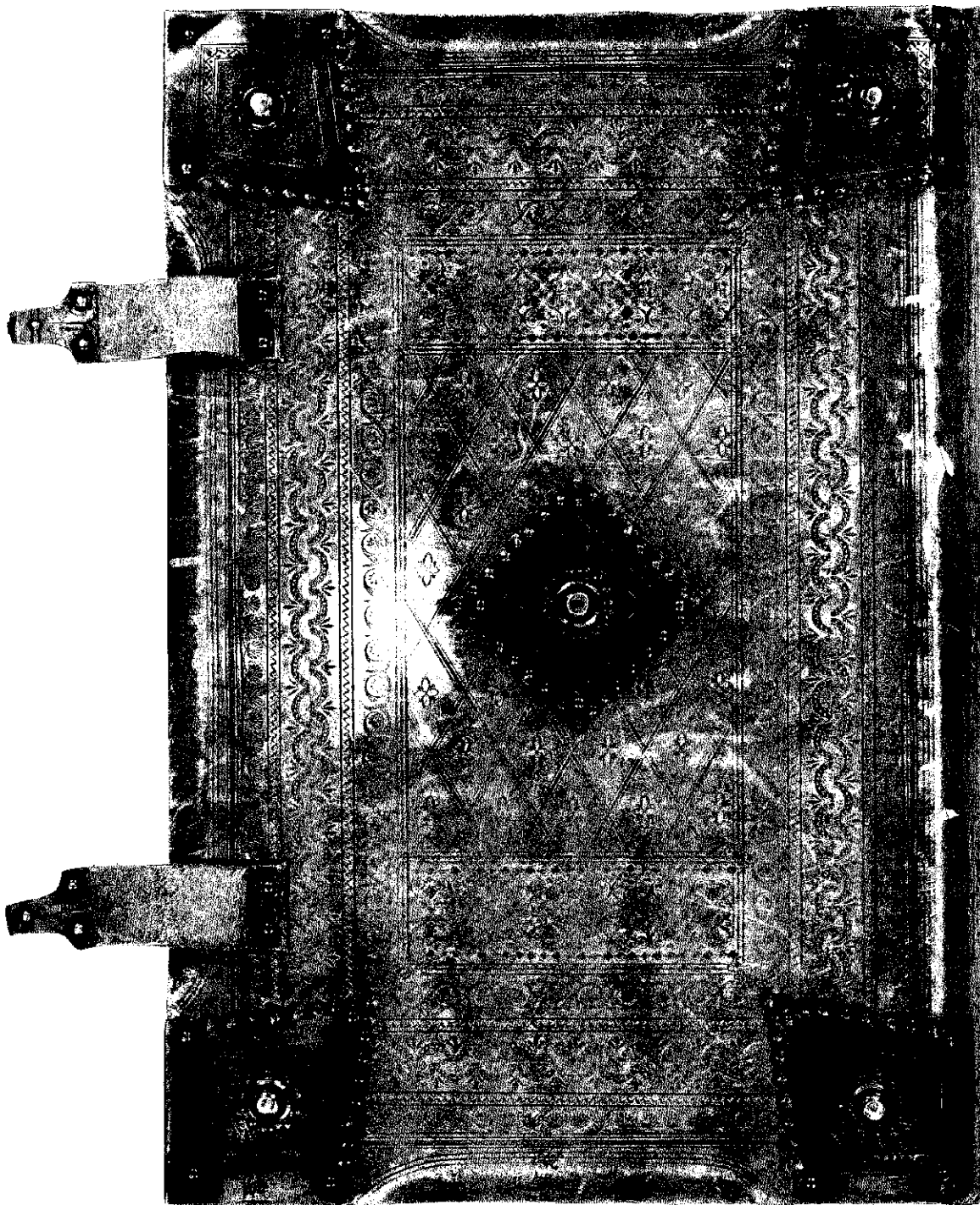
קורץ פארוי בילד לוי צברו יעמטירין ואמר סודו סילו

כרך

אני יי ארבע ואלו ארבעה אליו יצחק ואלו יעקב
אל הגדול הנכבד והנורא אל עליון גמול הסידים שרבו וקדוה
הכל והנה חסד ורחמים ויחיה אצל לבני בניו ויבטח סגור פאחמה
מסוד חכמים ונשנים כולו דעה מכובד אפיקוה פי כנעל וסלחנותם לחלות
לרבי פני מלך מלכות ישראל ויהי

צור 31 שושנת העמקים. אילוסטרציה לפיוט "שושן עמק אימה", מחזור ודמס, כרך ב'.
Fig. 31 Rose of the Valley. The Worms Mahzor, Vol. II, fol. 119v.

ציור 32 חזית הכריכה של הכרך השני של מחזור וורמס. נכרך על-ידי י' שמוק, וורמס, 1909.
Fig. 32 The upper cover of the binding of the second volume of the Worms *Mahzor*. Bound by Buchbinderei J. Schmuck, Worms, 1909.